

Rapport

Vækst- og Udviklingsudvalgets
inspirationstur til Gent
13.-15. november 2023

Baggrund og formål

Vækst- og Udviklingsudvalget har med budgetforlig 2024-2027 ansvaret for det fremadrettede arbejde med strategiske udviklingsplaner for Haderslev by. Udvalget skal skabe sammenhæng og sætte udviklingsspor, der gør Haderslev endnu mere attraktiv at bo i, flytte til, besøge og investere i, og som opfylder Kommunens klimamål og mål om klimarobusthed. Der skal laves hovedplan for centerbyens strategiske udvikling, udstikkes spor for nye byudviklingspotentialer og skabes sammenhæng og synergi til de allerede igangsatte udviklingsprojekter.

Udvalget besøgte den belgiske by Gent 13.-15. november 2023 for at få viden og inspiration til disse opgaver.

Udvalget fik under besøget med indlæg og rundture til fods, på cykel og til vands et indgående indblik i, og lejlighed til både politisk og fagligt at drøfte, Gent kommunes arbejde med grøn og bæredygtig byudvikling og med at skabe nutidige byfunktioner med respekt for byens historiske bykerne og med inddragelse af tidligere havnearealer. Gents byudvikling bygger på en 10 år gammel vision og nogle grundlæggende principper for klog byvækst. Et eksempel er byens grønne mobilitetsplan med fremme af cyklisme, omdannelse af trafikantlæg til grønne pladser og bedre forbindelser mellem boligområder, byfunktioner og natur – et andet eksempel er byens plan for belysning af gader, pladser og bygninger. Andre temaer for besøget var bæredygtig turisme, rådgivning om energieffektiviseringer og renoveringer af boliger samt muligheder for EU-funding i en dansk kontekst – det sidste ved indlæg fra det syddanske EU-kontor (SDEO). Program og hovedindtryk er gengivet på de følgende sider.

Gent er en betydelig større by end Haderslev, men de to byer deler relevante karakteristika, udfordringer og potentialer - f.eks. har begge byer vandet, havnefronten og middelaldercentrum som mulige udviklingsgeneratorer og begge byer arbejder med at optimere mobiliteten.

Forud for besøget drøftede udvalget formål og indhold - bl.a. på udvalgsrådet 10. oktober 2023 (sag 89). I Gent var daglige opsamlinger af indtryk og læringer en fast del af programmet. Efter besøget er indhold og inspiration til evt. opfølgninger drøftet på udvalgsrådet 5. december 2023 (sag 108), på et temamøde 16. januar 2024 og på udvalgsrådet 6. februar 2024 – med forventning om, at besøget løbende inddrages i udvalgets arbejde med den strategiske udvikling af Haderslev by.

Deltagere

Vækst- og Udviklingsudvalget ledsaget af Kommunaldirektøren og udvalgssekretæren suppleret med faglig bistand fra kommunens afdelingsleder for Plan i Teknik og Klima – 10 personer i alt. Program blev sammensat med bistand fra forvaltningen på Gents rådhus og Toprejser har bistået med den praktiske rejseplanlægning.

Budget

Rejse- og opholdsudgifter	67.640,75 kr.
fly, tog, sporvogn, parkering	
2 x overnatninger på hotel med morgenmad	
tilknyttede afgifter, forsikringer, services og rejsebureau	
Øvrig forplejning	17.284,38 kr.
1 x morgenmad	
3 x frokost og aftensmad	
kaffe til SDEO-møde	
Leje af cykler m/hjælme (VUU-delegation + 2 gæster fra SDEO)	1.992,41 kr.
Gaver til værter og indlægsholdere	750,00 kr.
Totaludgift pr. deltager	<u>8.766,75 kr.</u>
Totaludgift for 10 deltagere	<u>87.667,54 kr.</u>

Program/indhold mandag 13. november

Udrejse fra Haderslev kl. 04.30 og ankomst Gent kl. 13.00 (bil, 2 x fly, 2 x tog og sporvogn)

Eftermiddag - Stadhuis Gent (rådhus):

Gents byudviklingsvisioner og strategier

Præsentation og drøftelse v/Byplanlæggerne *Liesbeth De Smet og Simon Verledens* fra City of Gents Dep. of Urban Development.

Gav indblik i baggrund for, og processer og temaer i, kommunens overordnede vision for byen Gents strategiske udvikling "Room for Ghent, Structural vision 2030" fra 2018 med 6 grundlæggende principper for klog byvækst uden at inddrage ekstra arealer:

- Fortætning omkring knudepunkter for fx grønne korridorer, cykelruter og off. transport
- Mix af åbne rum og byggeri i højden
- Smart sammenvævning af funktioner, bygninger og infrastruktur
- Kort afstand for alle indbyggere til grønne arealer, skove og vand
- Fremme bæredygtig mobilitet – fortrinsret for cykler og fodgængere, cykelinfrastruktur og offentlig transport, "Circulation Plan"
- Borgerne i fokus

Gents lysplan

Præsentation og drøftelse af Gents plan for smart belysning gader, bygninger, monumenter og pladser med efterfølgende "lysvandring"/fremvisning af eksempler på belysningsmåder, -teknologier og -effekter v/*Bart Peters* fra kommunens planafdeling.

Kommunens lysplan for byens centrale dele (fra 1999) skal bidrage til at styrke byens identitet (fremhæve og lette adgangen til byens strukturer og adgangsveje - pladser, monumenter, bygninger, gader, parker) og til at øge tryghed og sikkerhed for borgere og gæster. Lysplanen understøtter kommunens overordnede udviklingsvision og udviklingsprincipper for Gent.

Lys har desuden udviklet sig til et aktiv for byens oplevelsesindustri og turisme – med lyskunst, lysfestival og lysvandring.

Planen er udformet som guideline for den kommunale planlægning og for private bygninger og ejendomme, som støder op til offentlige gader og rum.

Program/indhold tirsdag den 14. november

Formiddag - Stadhuis Gent (rådhuset):

Borgerrådgivning om energieffektiviseringer og renoveringer af boliger

Koordinator David Cis fra De Energiecentrale orienterede om Gent Kommunes gratis borgerrådgivning om energieffektivisering og renovering af boliger. Rådgivningen foregår ofte i hjemmet. De Energiecentrale bistår desuden med viden og vejledning om lån og tilskud til energieffektiviseringer. Der tilbydes energilån på gode betingelser op til 60.000 Euro (efter regning) + tilskud fra Regionen (anvendes ofte til at tilbagebetale lånet).

David Cis fortalte bla., at det er nødvendigt med en ekstra indsats for at aktivere borgerne, fx via særlig app-løsning og med kommunikation, testimonials, reklamer og også med særligt målrettede tiltag rettet mod lavindkomst-grupper og

indvandrere. Blandt hans budskaber var også; Keep it simple (borgerne bør max have 3 punkter at forholde sig til i rådgivningen) og klare rammer (kun gratis rådgivning om tiltag, der ikke kræver myndigheds-tilladelse).

Besøg på De Krook

Udvalget besøgte Gent's nye biblioteksbygning De Krook, der også rummer institutioner for innovation og teknologifremme, dele af universitetet, en lokal radiostation, et kommunalt værksted for cykeludleje og cykelservice, læsecaféer og studieværelser. Bygningen ligger ved "Waalse Krook" – en bugtning på Scheldefloden, hvor kul fra Vallonien før blev losset fra pramme – og er designet af Gent-arkitekterne Coussée & Goris Architecten sammen med deres prisvindende spanske partner RCR Arquitectes.

Frokost på Restaurant Entr

ENTR er en kulturel café og restaurant tilknyttet det kommunale interkulturelle musik- og kulturhus De Centrale. ENTR fungerer bl.a. som et socialt integrationsprojekt.

Eftermiddagstema - bæredygtig turisme

Møde med Deputy Mayor Bram van Braeckevelt

Bram van Braeckevelt (De Grønne) er rådmand for arbejdsmarked, renovation, turisme, messer og festivals (schepen.vanbraeckevelt@stad.gent).

Rådmanden ønsker især at begrænse en stigende éndagsturisme i byen – fx med tiltag, der skal begrænse bussers adgang til bymidten med det han kalder "selfie-turister", der kommer fra de store cruiseskibes anløb ved Nordsøhavnene. Til gengæld vil han fremme "pyjamas-turismen" - bl.a. med videoreklamer, der målrettes overnattende turister og som promoverer byens bæredygtige turistprodukter.

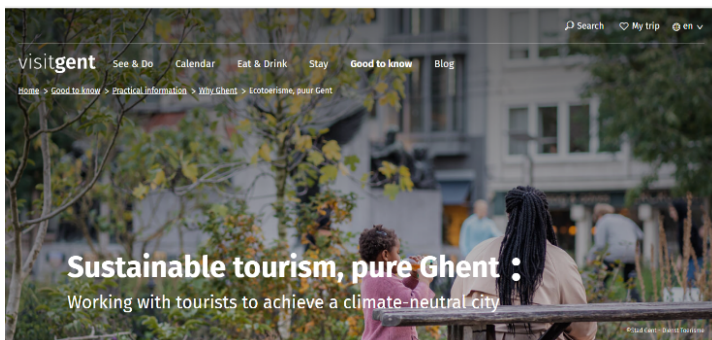
Gent ser ind i en udvikling gående fra 1 til 2 mio. overnattende turister årligt. Rådmanden frygter således, at Gents centrum kan udvikle sig til en ren overnatnings-

og museumsby, hvor byens egne borgere kun sjældent kommer. Han argumenterer derfor også for begrænsninger i Airbnb-tilladelser (misbruges til permanent hotellignende forretning), for stop for nye hoteller i bymidten og for at indføre en særlig turistskat.

Oplevelser og nye turismeprodukter bør primært rettes mod byens borgere og erhvervsliv - Gent skal også være en levende by, når den sidste turistbus er kørt. Byens festivals (især Gent Festivities med 1,6 mio. gæster over 10 dage - og Lysfestivalen, der afholdes hver 3. år) er vigtige for byens borgere.

Indlæg om Bæredygtig turisme på turistkontoret

Særligt om udvikling og markedsføring af bæredygtig turistprodukter - eksemplificeret via indhold på hjemmesiden: [Sustainable tourism, pure Ghent | Visit Gent](#)

Bådture med Gent som vært

Program /indhold onsdag den 15. november

Mobilitet og cirkulationsplan

Indlæg v/ *Sofie Aeltermann* - talsmand og rådgiver for rådmanden for mobilitet, offentlige rum og byplanlægning,

Gents smalle gader og rumlige struktur gør det vanskeligt, dyrt og tidskrævende at ændre infrastrukturer til fordel for cyklister og gående. Derfor cirkulationsplanen som et short cut, hvor byen er opdelt i 6 zoner og hvor der overnight blev blokeret for biltrafik på tværs af zoner. Vejforbindelser mellem zoner blev rent fysisk blokeret med betonblokke, pullerter, plantekasser, bænke legeredskaber – og håndhævet med kamerakontrol og høje bøder. Biladgang mellem byområder er kun mulig via ringvej. Tidligere vejforbindelser er forbeholdt cyklister og gående og P-pladser er omdannet til legepladser, grønne områder og områder for udeservering. Uden for bycentrum er etableret parkeringspladser med off. transportforbindelser til byen.

Inner city: keep traffic without destination out

6 zones + pedestrian zone

Access via **ringroad**

No exchange of traffic between zones

No more going through traffic in the city

Ghentify - improving quality of life through mobility

Cykeltur med Deputy Mayor Filip Watteeuw

Filip Watteeuw (de grønne) er rådmand for mobilitet, offentlige rum og byplanlægning schepen.watteeuw@stad.gent. Filip Watteeuw fortalte om udmøntning af mobilitetsplanerne fra 1997 og 2017 – herunder om processer og udfordringer ved at ændre fokus til by for mennesker i stedet for by for biler, og ved at re-balancere brugen af det offentlige rum til fordel for cyklister og fodgængere. Indtil ny infrastruktur kan bygges har man for hurtig effekt udnyttet genvejsmuligheder for cykler og gående, og der blev lukket overnight for bilers gennemkørsel – konkret ved cirkulationsplanen beskrevet overfor,

Rådmanden fremviste

eksempler på konkrete udmøntninger af cirkulationsplanen og omdannelse af bilveje til cykelstier og opholdspladser på en 11 km lang cykeltur.

SDEO og drøftelse af fundingmuligheder

Helle Bech Sørensen-Hylle og Pernille Juhl Dagø, konsulenter ved Det Syddanske EU-Kontor (SDEO), gav status på EU-projekt-aktiviteter i forhold til Haderslev Kommune og redegjorde for mulighederne for at søge EU-finansiering til udvalgte cases i kommunen, herunder hvordan eksempelvis et strategisk udviklingssamarbejde med byer som Gent kan faciliteres.

Haderslev Kommune og SDEO har løbende dialog muligheder for EU-finansiering og EU-støtte til projekter.

Oversigt over programmer				
	ERASMUS+	Interreg	LIFE	URBACT
Funding	€60.000, €250.000 el. €400.000 fordelt blandt partnere Lump sum	60 el. 80 + 15 % OH Forvent €3-600.000 til DK-partnere	60 + 7 % OH > € 2 mio.	65 % - € 100.000 til Haderslev
Hvad:	Kompetencer og uddannelse til lærere, ledere, forvaltning og elever Bottom-up	Afprøve teknologi / metode Udvikle services Kapacitetsopbygning blandt kommuner Bottom-up	Afprøvning – også i stor skala Innovative løsninger eller anvendelse af best practice Bottom-up	Lokale prøvehandlinger Stærkt fokus på inddragelse af civilorganisationer Kompetenceopbygning og netværk til egne medarbejdere Bottom-up
Hvordan:	I springer på et tog eller styrer selv. Vi udvikler projektet sammen. SDEO hjælper med at finde konsortium Resourcestræk til ansøgningsprocess: 1 mdr. fuldtid	I springer på et tog eller styrer selv. Vi hjælper med partnersøgning og kvalificering af ansøgning Resourcestræk: ca. 2 mdr. fuldtid, hvis I koordinerer – ellers 1-2 uger	I styrer toget Vi hjælper med projektvikling og kvalificering af ansøgning Resourcestræk: op til 1 mio. kr. til arbejdstimer og ekstern konsulent (afh. af størrelse)	I springer på et tog Vi hjælper med partnersøgning Resourcestræk: 1-2 uger
Partnerskab	Internationale partnerskaber LINK	Internationale partnerskaber -3-5 danske partnere (kommune, forsyning, virksomhed, vidensinstitution) LINK (Østersø) LINK (Nordse)	Rent danske partnerskaber multigt LINK	8 europæiske kommuner LINK

Hjemrejse med afrejse Gent kl. 15:30 og ankomst Haderslev kl. 23:30 (sporvogn, 2 x tog, fly og bil)